

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quinta. An Logica sit scientia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

Urgetur Si Syllogismi Essentia necessaria esset, sequeretur quod praesupponi deberet ante omnem scientiam, ut est conditio prima requisita ad objectum adaequatum attributionis, sed Syllogismus non sic praesupponitur quid sit, ante omnem scientiam, ergo ejus essentia necessaria non est; prob. mi. illud quod praesupponitur in scientia aliqua quid sit, non fit à scientia, etiam quantum ad connexionem praedicati & subjecti, sed Syllogismus fit à scientia Logicali, ut est certum, ergo. R. concessa ma. negando mi. cujus probationis mi. distinguo, Syllogismus fit à scientia Logicali, seu Logica conicit Syllogismus, Logica quae est scientia nego mi. quae non est scientia concedo mi. nam Syllogismus non conicit Logica docens, sed utens, illa tantum regulas tradit & praecipit recte coniciendi. Ut ergo finem faciam tam profusa litis de qua Dialectici certant, & adhuc sub Judice est, ideo.

instrumentum sciendi materiale, & ita conjungendo partem materialem cum formali subjectum adaequatum sciendi instrumentum sit, quatenus directivum; qui dicendi modus eandem censuram patitur, quam ille qui in Philosophia naturali statuit pro objecto corpus mobile quatenus mobile, quia non est confundenda ratio formalis subjecti cum passione ejusdem, cum haec debeat illam de subjecto demonstrare, directivitas vero est propria passio instrumenti sciendi, ideo non bene conjungitur cum eo veluti ratio formalis, assignanda est ergo ratio formalis objectiva Logica in se, sicut in aliis scientiis, unde sicut in Philosophia naturali ponitur subjectum, corpus naturale quatenus tale, & in Metaph. ens ut ens, in Logica quoque erit instrumentum sciendi quatenus tale, hoc est, quatenus habet virtutem faciendi scire, vimque dirigendi, ita enim specificatur ratio formalis secundum quam consideratur, & secundum quam de ipso directivitas veluti propria & adaequata passio potest praedicari & demonstrari.

QUAESTIO V.

An Logica sit Scientia?

DICO 7. Objectum Logica in se est modus sciendi ut sic. Haec est Scoti & Scotistarum communiter Fonseca 2. Met. c. 3. q. 1. sect. 4. Conimb. q. 2. proom. Tartareti, Toleti, &c. Prob. Conclusio 1. Quia modo sciendi ut sic conveniunt conditiones ad objectum requisita, ergo modus sciendi erit objectum Logica in se, ant. probatur, nam de ipso supponitur quid sit, & per suum quid est, demonstratur de eo passiones & proprietates, omnia ad ipsum ordinantur & reducuntur, & per illum ab aliis scientiis distinguitur ergo. Confirmatur, nullum aliud objectum Logica in se potest assignari quod esset objectum potius quam modus sciendi, ergo modus sciendi ut sic est assignandus: prob. ant. Quia si aliquid aliud maxime Syllogismus ut sic, vel demonstratio ut sic, sed hoc non ergo. Probatur, quia ad Syllogismus non possunt omnia reduci, quia non modus ut sic, nec ad demonstrationem, quia non Syllogismus Topicus, vel Fallographus, ad modum autem sciendi omnia possunt reduci, ergo. Probatur secundò Objectum artis instrumentariae simpliciter est instrumentum & non opus, sed Logica est talis ergo, ma. patet, minor est Philosophi 2. Met. t. 1. & j. top. c. 9. ubi vocat Logica simpliciter instrumentaria. Confirmatur Logica agit de definitione, divisione, &c. sed haec non comprehenduntur sub Syllogismo ut sic, nec sub demonstratione, comprehenduntur autem sub modo sciendi ut sic, ergo.

Nomen Scientiae multifariam multisque modis accipi potest, Primò enim accipitur laxissime pro quacumque; etiam experientia, sic dicitur communiter quòd qui expertus est frigus, vel calorem sciat esse frigidum, vel calidum; Secundò sumitur laxius, non tamen in omni laxitate ita quòd idem significet quòd fides, sic frequens usus, & loquendi modus irrepit, ut dicatur nos scire, Verbum esse incarnatum, Deum esse unum & trinum, &c. Tertio sumitur laxè pro quacumque; notitia quomodo-cumque; acquisita. sive per narrationem aliorum, seu perlectionem, vel alio modo, sic dicitur quod Petrus verbi gratia sciat esse Romam, Indias, Japoniam, &c. vel quia legit, vel quia audivit. Quarto tandem strictè & proprie prout ad propositum spectat pro notitia & cognitione illa quae ex certis & evidentibus causis in forma syllogistica deducitur, & in hac acceptione duplex est, una est habitualis, altera actualis, habitualis est habitus de prima specie qualitatis permanens intellectualis, disponens intellectum non ad simpliciter, sed ad promptè & expedite operandum ex actibus frequentatis acquisitis: Actualis vero est scientia quae ab Aristotele 1. p. t. 5. ut ipsum citat Pontius sic definitur, Quòd sit cognitio rei per causam per quam res est ita ut non possit se aliter habere, vel ut citat ipsum Maltrius 1. post. cap. 2. Scire est rem per causam cognoscere, propter quam res est, quòd illius est causa, & non contingit se aliter habere, Ex quibus definitionibus ad rigorosè & proprie dictam scientiam sequentes requiruntur conditiones. Prima est quòd sit vera, error enim & falsitas scientia non sunt; Secunda est quòd sit certa, certitudo autem ut notat Cavellus de anim. disp. 3. sect. 6. & Averſa q. 26. sect. 3. est firma adhaesio intellectus alteri determinatae parti absque formidine de oppositio, si enim esset aliqua formido, non esset in intellectu certitudo, sed dubietas, nec scientia, sed opinio.

I. Multipliciter accipitur Scientia.

Regulae ad veram scientiam.

Dices cum Arriaga; Definitionem esse contentam sub Syllogismo in quantum ordinatur ad demonstrationem, & propter demonstrationem consideratur, ergo. Contra, esto sic possit considerari definitio, imò Aristoteles in sua Logica ita consideravit, tamen in Logica in se non debet considerari in ordine ad aliud, sed etiam propter se, & hoc patet, nam etiam si demonstratio esset impossibilis, adhuc esset scientia de definitione & divisione.

Verumtamen adhuc dubium remanet de ratione formali secundum quam Logica in se considerat modum sciendi, plures dicunt Logica illud considerare quatenus directivum, ita ut directivitas sit objectum formale.

F. Amandi Hermann Logica.

I. Tert.

Tertia est quod sit evidens, Quarta quod sit de necessariis, Quinta quod sit de objecto universali & non de singulari, de singularibus enim non est scientia, quia scientia ostendit passionem de proprio & adæquato objecto, quod objectum non est singulare, quia si esset singulare aliis individuis non competeret, singulare enim est secundum omnes suas proprietates incommunicabile, risibilitas enim non Petro adæquatè convenit, sed homini, seu ut notat Basolus q. 5. prologi art. 2. ex Scoto q. 3. prologi, hæc conditio non convenit sententiæ ut sic, sed scientiæ creatæ de objecto suo, quia naturæ creatæ dividuntur in singularibus, nam de objecto increato singulari, sicut est Deus, potest esse scientia, quia illi primò conveniunt proprietates & passionis, seu potius quasi proprietates & passionis. Sexta conditio est, quod sit causata per Discursum Syllogisticum, quia scientia non est quælibet rei cognitio, sed cognitio rei per causam, an autem semper scientia debeat actualitèr causari per discursum, an verò potentialitèr tantum, sermo est de nomine & magis examinari solet in prologo Theologiæ quò lectorem pro nunc remitto.

II. His prænotatis Variæ sunt & fuerunt circa hæc questionem sententiæ, nam aliqui dicebant Logicam, nec docentem, nec utentem esse scientiam ita Simplicius, Amonius, Philoponus, & alii veteres, alii e contra e contrario diametro docebant Logicam tam docentem, quam utentem veram esse scientiam ita Didacus à Jesu q. 1. Cavellus disp. 2. dubio 4. & alii moderni: Alii Logicam docentem negabant esse scientiam, benè tamen utentem, non quidem distinctam ab aliis scientiis, sed esse varias scientias, ita Zabarella lib. 1. de natura Logica: asserens hæc esse communem Græcorum, alii deniq; asserunt Logicam docentem esse scientiam, non tamen utentem, sed utentem esse potius artem, ita Scotus q. 1. universal. quem Scotistæ sequuntur Mauritius, Anglicanus, Sarnandus Faber, Arriaga, Oviedo, Divus Thomas cum suis, & latini communitèr, cum quibus

III.
Logica est
vere scientia

DICO I. Logica docens propriè dicta scientia est; hæc est quartæ sententiæ, item D. Augustini pluribus in locis. In Dialect. cap. 1. ubi dicit: *Dialectica est scientia benè disputandi*, lib. 2. Doct. Christianæ cap. 35. *Scientia desinendi didicendi, atq; partiendi, quanquam rebus falsis plerumq; adhibeatur ipsa tamen falsa non est*. lib. 11. Civit. cap. 25. eam appellat *Scientiam & scientiarum formam* lib. 2. ord. cap. 13. *Hæc docet docere ait, hæc docet discere, scit scire, sola scientes facere, non solum vult, sed etiam potest Disciplina disciplinarum*, ex quibus expressè colligitur non modò mens D. Aurelii, verum etiam encomia multa colliguntur. Videtur etiam esse D. Bern. nam licet expressè sub nomine Logicae scientiam appellat, vocat *Ratiocinationem* tamen quæ nihil aliud est quam Logica, *rationis inquisitionem*, tractat. de vit. sol. cap. 15. *rationem autem vocat: Aspectum animi, qui aspectum in rem aliquam conjectum cum eam videt scientia est*, sed Logica maximè quærit verum, & id à falso determinare, ergò. Probatur etiam ratione I. Quia

illi omnes conditiones ad scientiam creatam requisitæ conveniunt, ergò est scientia: probatur ant. nam est certa, evidens, vera, necessaria, de objecto universali, causata per discursum Syllogisticum, ergò habet omnes conditiones. Probatur secundò ex Mastro, Logica procedit quoad omnes suas partes demonstrative ad probandas suas conclusiones, scilicet tam quoad partem Analyticam, quam quoad partem Topicam & Sophisticam, ergò quoad omnes partes est scientia: probatur ant. quia non modò de Syllogismo demonstrativo demonstrantur quod debeat procedere ex necessariis, sed etiam de Syllogismo topico probabilitas, de Sophistico apparentia & de Syllogismo simpliciter sumpto necessitas illationis, ergò. Probatur ant. ex Scoto q. 3. Elench. Quia tam benè ostenditur apparentia in Syllogismo sophistico veluti ejus passio per unitatem vocis in fallacia æquivocationis, tanquam per proprium medium, sicut risibile de homine per animal rationale, item per proprium medium probabilitatem demonstrat de Syllogismo topico, ergò. Probatur ant. in sequentibus Syllogismis necessariis sunt demonstrationes certæ & evidentes, omnis Syllogismus constant tribus propositionibus in modo forma & figura secundum subjectionem & prædicationem ritè dispositis, habet necessitatem illationis, sed Syllogismus in Barbara verbi gratiæ est talis, ergò habet necessitatem illationis, pertinet hic Syllogismus ad priorem analytin, & demonstratur de Syllogismo in Barbara propria passio, in posteriori verò analyti per veram demonstrationem acquiritur scientia certa & evidens hoc modo, Omnis Syllogismus procedens ex præmissis, veris, necessariis, causisq; conclusionis, generat scientiam, sed demonstratio sic procedit, ergò demonstratio generat scientiam; in parte Topica sic habetur notitia, Omnis Syllogismus procedens ex probabilibus generat opinionem, sed Syllogismus Topicus, seu Dialecticus procedit ex probabilibus, ergò generat opinionem, deindè in parte Sophistica hoc modo. Nullus Syllogismus in quo sunt quatuor termini, aut peccatur in modo & figura, necessariò concludit, sed Syllogismus Sophisticus est talis, ergò non necessariò concludit, sed istæ omnes sunt scientificæ demonstrationes, ergò tam benè ostenditur proprietates per veram scientiam de uno ac alio, & consequentèr Logica docens quoad omnes partes vera est scientia, Notandum non modò in partibus allegatis verum etiam de aliis objectis particularibus similes demonstrationes haberi posse, nam in Logica simili modo probatur. Quod universale prædicetur de pluribus quia inest multis, quod definitio fit modus sciendi manifestativus artificiosè ignoti, quia constat ex genere & differentia.

IV. Arguitur I. Ex autoritate Aristotelis 6. Metaphys. cap. 1. ubi enumerans scientias speculativas Logicae nullam fecit mentionem, sed solum recenset Mathematicam naturalem & Divinam, ergò ex mente ipsius Logica non erit scientia. R. negando consequ. & autoritatem ejus explico nullam fecit mentionem explicitè concedo, nullam fecit implicitè hic

hic nego. Itaq; quamvis non meminit expressè in hoc loco Logicæ meminit tamen alibi, unde quia jam supra dixi Logicam esse Philosophiæ partem, idèò reducit ad secundum membrum. quare objectio non stat, & insuper locus iste est ab autoritate negativa, quæ quantum in scholis valeat jam notum est, sed

Instatur licet Aristoteles alibi Logicæ fecerit mentionem nullibi tamen ut scientia sit, imò contrarium expressè asseruit, ergò stat adhuc argutio firma. probatur ant. quoad secundam p. nam i. Ethic. cap. 4. ait tollere naturam Logicæ qui eam non ut facultatem, sed ut scientiam tradunt, ergò expressè contrarium asserit; sed R. negando ant. ad cuius probationem respondeo, quòd Aristoteles non neget ibi absolute Logicam esse scientiam, sed qualem ibi eam alii ponebant, ut scilicet non esset disciplina organica, & aliis præmittenda, reprehendit enim, eos qui in Dialectica de materia omnium scientiarum promiscuè disputabant, & monet eam debere præmitti aliis, scientiis, quòd est longè aliud quàm dicere quòd absolute non sit necessaria.

Urgetur, Aristoteles ibi loquitur de Logicæ quæ est modus sciendi, sed hanc dicit proprie scientiam non esse, ergò non reprehendit tradendi methodum, sed vel eam scientiam negat, probatur mi: nam 2. Metaph. 1. 5. ait absurdum esse simul querere scientiam & modum sciendi, sed Logicæ est modus sciendi, ergò proprie scientia non est. R. negando mi. ad cuius probationis ma. ex autoritate dico post. Doctorem q. j. universal. Logicam dici modum sciendi non formalitèr, sed objectivè & materialitèr in obliquo, quatenus videlicet est de modo sciendi tanquam de proprio objecto, per scientiam verò alias intelligit scientias quæ sunt de rebus, & non de modo sciendi, & quia prius debet cognosci modus sciendi quam res, idèò ait Aristoteles absurdum esse utrumq; simul querere & Congeruntur ab aliquibus adhuc plures autoritates in contra ut 4. Metaph. 5. ubi ait Logicam non tractare de aliqua re determinata quod tamen ad scientiam requiritur, sed quomodo de Logicæ utente hoc explicandum sit dixi supra, Et i. top. cap. 9. enumerans tria problematum genera docet, quòd alia per se respiciunt electionem & fugam, ut sunt problemata activa, alia per se tendunt ad veritatem & scientiam, & sunt problemata speculativa, & alia demum utriq; parti auxiliari, & sunt Logica, ex quo volunt aliqui deducere consequenter Logicam scientiam non esse, sed revera Aristoteles id non intendit, quia exinde aliud non colligitur quàm quòd sit scientia organica & ministratoria, non profus gratia sui ut sunt aliæ scientiæ merè speculativæ. & Unde in forma R. dist. mi. probationis, Logica est modus sciendi ut est objectum terminativum cognitionis scientificæ nego mi. ut est habitus dirigens intellectum circa modum sciendi concedo mi. & nego consequentiam.

Arguitur 2. ex ratione. Logica non habet conditiones ad Scientiam requisitas, *F. Amandi Hermann Logica.*

ergò Logica non est scientia, probatur ant. ad scientiam requiritur quod sit de necessariis & perpetuis, sed ut ipse fatetur Aristoteles i. post. cap. 2. & 7. Sed Logica non est de necessariis & perpetuis, ergò prob. mi. quia Logica est vel de Syllogismo, vel de modo sciendi, sed ista non sunt necessaria cum contingenter à nobis fiant ergò. R. negando ant. cuius prob. ma. dist. scientia debet esse de necessariis necessitate incompleta nego ma. necessitate complexa concedo ma. Itaq; ut docet Doctor i. d. 3. q. 4. non exigitur in objecto scientiæ necessitas incompleta, nec de tali loquitur Aristoteles alioquin nec ipsa Philosophia, nec ulla cognitio de rebus creatis scientia foret, cum omnes sint corruptibiles & consequenter de Deo tantum daretur scientia, sufficit ergò necessitas complexa, id est, necessitas connexionis alicuius prædicati cum eo, & talis necessitas locum quoq; habet in entibus rationis & secundis intentionibus, nam & de ipsis formari possunt propositiones æternæ veritatis, conjungendo cum ipsis prædicata quæ ipsis necessariò competunt, & talibus propositionibus tota Logica est plena, ut quod genus prædicetur de pluribus specie differentibus, de quocunq; dicitur subjectum dicitur etiam prædicatum, & sic de cæteris. Sed

Instatur Extrema propositionum Logicalium sunt corruptibilia, ergò etiam connexio quæ super illa fundatur quandoquidem destructo fundamento destruitur quoq; fundatum. Sed R. dist. ant. Extrema logicalium propositionum sunt corruptibilia, simpliciter necessitate & immutabilitate simpliciter, concedo ant. necessitate & immutabilitate secundum quid nego. Itaq; secundum Scotum i. d. 3. q. 4. duplex est necessitas & immutabilitas, una simpliciter quæ competit extremis definitioni non obnoxii, altera secundum quid, quæ cadit inter extrema, quæ licet in se sint corruptibilia, habitudo tamen inter ea nunquam mutari potest, & hæc necessitas reperitur in propositionibus Logicalibus & sufficit ad scientiam, alioquin etiam urgeret argumentum in propositionibus Physicalibus & Mathematicis, quarum extrema sunt corruptibilia.

Urgetur Propositiones hujus Syllogismi facti in Barbara: *Omnis canis est asinus, omnis homo est canis, ergò omnis homo est asinus;* nullam habent necessariam connexionem, imò quia omnes falsæ, necessariò dissolvi debent, sed tamen hic Syllogismus est verus actus Logicus, ergò non habent connexionem necessariam nec quidem secundum quid, R. dist. ma. Propositiones illius Syllogismi non habent necessariam connexionem nec quidem secundum quid si separatæ quælibet considerentur, & ratione materiæ concedo ma. si consideretur forma totius Syllogismi, & connexio propositionum primarum duarum ad inferendam tertiam nego ma. Quia licet illæ propositiones non necessariò veræ, sunt tamen necessariò illativæ, & habent necessariò posse inferre scientificam consequentiam, licet non scientificum consequens, quia in forma figura & modo sunt legitime dispositæ.

I 2

Dico 2.

VI.
Logica utens
non est scien-
tia sed ars.

Dico 2. Logica utens tam habitualis, quam actualis non est scientia, sed ars. Hæc est Scoti & suorum supra. prob. Quia Logica utens propriè loquendo est habitus quo instructi facillè conficiunt definitiones, divisiones, & argumentationes, juxta præcepta Logicæ docentis, cum ergò circa singularia versetur, & circa res à nobis operabiles, non erit scientia, sed ars, quia ars est habitus cum recta ratione factivus, quia autem non conficit opera externa, sed interna, non erit ars mechanica quæ in operibus externis consumatur, sed liberalis in bonum animi ordinata.

VII.
Explicatur
Aristoteles.

Dices Aristoteles 6. Eth. cap. 4. dicere videtur quòd ad rationem artis requiratur ut producat opus externum, ergò siquidem utens non producit opus externum, non erit ars. R. explicando Aristotelem cum mirum fuisse locutum de artibus mechanicis, non verò liberalibus, si enim ad artem universim requireretur ut producat opus externum, artes liberales amitterent rationem artis, cum interius præfertim consumuntur, ut potè quæ ordinatæ sunt ad bonum animi, non corporis. Vel dic Aristotelem hoc dixisse pro clariori, ut videlicet magis cognosceremus quid sit praxis, siquidem quòd sensibus exterioribus percipimus facilius capimus. Scotistæ tenentes habitum Logicæ docentis & utentis non esse distinctum satis urgentur & torquentur argumento hoc, nempe: habitus non sunt distincti, sed Logica docens est scientia, ergò & utens, nobis tamen nihil facit ut potè cum vel hanc ob causam admiserim diversos habitus, & maximè per hoc probaverim.

QUÆSTIO VI.

An Logica sit scientia practica, vel speculativa.

I.

Quoniam status quæstionis ejusq; resolutio dependet à noticia quid praxis, quidq; noticia practica sit, idè non inconsultò ante decisionem quæstionis examinabo priùs quid sit praxis? Et an actus intellectus possint esse praxes? Quia si concederetur actus intellectus praxes esse posse, concluderent legitime adversarii scientiam Logicam practicam esse. Unde nota I. Praxin multipliciter sumi ab authoribus, nam primò sumitur latissimè pro operatione cujuscunq; tam internæ, quam externæ. Secundo strictius pro operatione quæ est in nostra potestate, quæq; potest esse bona, vel vitiosa, ut sunt tam intellectus quam voluntatis & omnium potentiæ sensitarum operationes. Tertio strictissimè & est, quando accipitur pro operatione elicità conformiter ad dictamen rationis & electionem voluntatis, & sic ad eam debet concurrere intellectus ostensivus, finis ipsi voluntati, Hinc differentia magna est inter praxin & notitiam practicam, nam illud dicitur practicum, seu noticia practica quæ dirigit aliquem actum, ille ergò actus qui est directus dicitur esse praxis, verbi gratià ille actus manens in intellectu, Deus est super omnia propter se diligendus est practicus, qui potest dirigere

Multipliciter accipitur praxis.

actum voluntatis nostræ ut actu Deum amet, verbi gratià si voluntas Deum benedictum amando diligeret Deum, non propter omnia, vel non propter se, tunc intellectus posset dicere voluntati, vide voluntas quid agis, non sic Deum amas, nam Deus est super omnia & propter se amandus, quo facto si voluntas sese emèdaret & Deum non amplius inordinate & propter aliud amaret, sed propter seipsum tunc diceretur voluntatis amor praxis, & illud dictamen diceretur noticia & cognitio practica quia direxit actum voluntatis, sic actus amoris praxis diceretur, quia esset actus directus, Notandum tamen, non esse necessarium ut noticia practica semper actu dirigat praxin, sed sufficit quod sit directiva praxeos sicut, ut ignis dicatur calefactivus, non requiritur ut actu semper calefaciat, sed sufficit quod possit calefacere. Advertendum secundo notitiam practicam esse duplicem unam formalem, alteram quæ dicitur virtualitèr practica, noticia formalitèr practica est quæ formalitèr tendit ad directionem praxios, ut Deus est amandus super omnia, vel formalitèr tendit in modum quo bene vel malè fiat praxis, ut scriptura potest sic & sic fieri. Virtualitèr practica est quæ licet non tendat in actualem causationem praxios, aut ejus modum quo bene vel malè fiat, tamen ex illa elici potest praxis, ut Deus est summè perfectus & summè bonus, practica ex hac propositione sequitur ergò amandus. His ergò notatis.

Notitia practica est duplex.

Dico I. Praxin definitur à Scoto quòd sit

actus alterius potentie ab intellectu naturalitèr posterior intellectu, natus elici conformitèr rationi recte ad hoc ut sit actus rectus. Ita Doctor q. 4. prologi & omnium Scotistarum D. Thomæ j. 2. q. 57. a. j. Complutensium disp. 1. procm. q. 6. Suarez, &c. Probatur explicando omnes ejus partes, Dicitur enim praxin debere esse actum alterius potentie ab intellectu, quia omnes concedunt intellectum fieri practicum extendendo se ad regulandam & dirigendam praxin, Nec dicendum cum Arriaga & Hurtado frustra & sine ulla auctoritate assignari quod praxis debeat esse alterius potentie ab intellectu, aut nullum hujus rei esse in Aristotele fundamentum, nam utrumq; falsum est quod assumunt, nam auctoritatem sufficientissimam faciunt Realium Scholarum Principes subtilissimus Doctor & Angelicus, quorum primus nunquam subtilissimus esset nisi esset etiam angelicus ut eruditissimus quidam Theologus Arriaga & Hurtadi socius per modum elogii de Scoto scripsit, teste Ambrosio Peuplus; Deinde quoad alterum, miror tam solennes Aristotelis sectatores asserere posse hujus rei nullum esse in Aristotele fundamentum, cum tam in libris de anima 3. cap. 3. t. 50. dicat intellectum practicum esse illum, qui est principium agendi, sed non potest dici quod ille sit intellectus practicus qui est principium agendi actione intellectiva, quia etiam intellectus speculativus est principium agendi tali actione intellectiva, ergò dici debet quod sit ille intellectus practicus qui est principium agendi actione alterius potentie. Dicitur secundo quod praxis debeat

II. definitur praxin.